

KÖSZÖNTŐ

Tóth Arnold

Tóth Arnold

(Fotó: Baranczó Benedek)

Tisztelt Konferencia, Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Kettős minőségemben köszöntöm Önöket a mai konferenciánk alkalmából. Egyrészt, mint a Herman Ottó Múzeum igazgatója, másrészt, mint az MTA MAB Történetu-

dományi és Néprajzi Szakbizottságának titkára, nagy örömmel üdvözlöm kedves mindnyájukat! Megtiszteltetés számunkra, hogy ilyen szép számban eljöttek a mai rendezvényre, amelynek megszervezésében nemcsak a két említett szervezet, hanem további partnerek is közreműködtek. Megkülönböztetett tisztelettel köszöntöm Titkos Sándornét, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Honismereti Egyesület elnökét, és megköszönöm neki, hogy mint sok más alkalommal, most is mozgósították az egyesület tagságát a konferenciára. Együttműködő partnerünk továbbá a Magyar Nemzeti Levéltár Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltára, akik a mai alkalomra egy kis kamara kiállítást rendeztek be, a korszak eredeti dokumentumaiból összeállított válogatással. Köszönöm továbbá Miskolc Megyei Jogú Város közreműködését a programunk kommunikációjában, a televíziós híradásban.

A 2018-as esztendő kettős emlékévé, a 48/49-es történelmi események 170. évfordulójára, és Görgei Artúr születésének 200. évfordulójára emlékezünk. Azon túl, hogy a Herman Ottó Múzeumnak minden hasonló nemzeti évforduló, jeles személyekhez kötődő emlékévé fontos esemény, a Görgei bicentenáriumnak kiemelt jelentősége van számunkra. Ennek oka pedig az, hogy a mi intézményünk gyűjteményébe tartozik Görgei Artúr bronz mellszobra, Sidló Ferenc szobrászművész alkotása, 1934-ből. A múzeum főépületének bejárati portálján elhelyezett szobor emblematikusan köt bennünket Görgei Artúrhoz, jóllehet ő maga a miskolci múzeummal nem került kapcsolatba hosszú élete során (pontosabban jelenlegi tudásunk szerint nem kötődött az 1899-ben alapított Borsod-Miskolczi Múzeumhoz).

A Görgei-emlékezet bipoláris változásainak sorában, az utókor mindig elfogult és ilyen vagy olyan irányban részrehajló emlékezetpolitikájában az 1930-as évekre egy pozitív megítélésű korszak volt jellemző. Országszerte, így Miskolcon is kibontakozott egy Görgei-kultusz, az akkor már tizenöt-húsz éve elhunyt Görgei kezdte elfoglalni helyét a nemzeti emlékezet panteonjában, mindenekelőtt a katonai hagyományok kapcsán. Az 1919-ben Miskolcra átkerült, egykori 9. kassai gyalogezred 1930-ban felvette a *13. Görgey honvéd gyalogezred* nevet. A gyalogezred ünnepnapján, május 21-én (Budavár 1849-es visszavívásának napján) emléktáblát is avattak. Az ezred relikviáit – a 10-es honvédekhez hasonlóan – önálló gyűjtemény, „ezredmúzeum” őrizte, korabeli közismert névén ez volt a *Görgei-hadimúzeum*, anyaga sajnos szétszóródott az idők forrágatagában.

A kultusz legfontosabb eseményeként 1934-ben Miskolcon felavatták Görgei első közterületi szobrát. Az alkotást Sidló Ferenc (1882–1953) szobrászművész készítette, aki a korabeli Magyarország ismert és foglalkoztatott szobrásza, számos történelmi személyiség közterületi szobrának megformálója volt. (Legismertebb műve talán a székesfehérvári Szent István király lovasszobor.) A szoboravatás kapcsán közterületeket neveztek el róla, a mai Görgey út ekkor kapta a nevét. A szobor eredetileg a mai Görgey út – Szabadságharc utca kiszélesedő találkozásánál, az ún. MÁV-bérházak (ma Belga Söröző) melletti egykori Görgey téren állt. Avatásakor a család Miskolcon élő tagja, ifj. Görgei László országgyűlési képviselő (1877–1943) fogadást adott a családtagok részére, csoportképüket a Herman Ottó Múzeum negatívára őrzi. (A múzeum közvetlen szomszédságában, a Görgey u. 26. sz. alatt ma is áll a Görgeyvilla, ahol a görgői és toporci Görgeyek miskolci ágának két generációja élt a 20. század első felében.)

A Görgey-szobor 1950-ben egyetlen éjszaka alatt eltűnt a helyéről. Az értékeket mentő miskolciak jóakaratából került a múzeum gyűjteményébe, mielőtt ez a műalkotás is a pusztulás sorsára jutott volna az új államrendben. A szobor orra ekkor már törött volt, a II. világháborúban, a front átvonulása és a szovjet megszállás kezdetén sérülhetett meg. A múzeum raktárából 1997-ben került újra közterületre, a Görgey u. 28. alatti múzeumépület portikuszának fali konzoljára. Múzeumunk munkatársa, az azóta már elhunyt Kovács

Tibor restaurátor művész kollégánk restaurálta az orrát, így a mai napig emblemikus módon vigyázza szigorú tekintete a múzeum bejáratát.¹

Az azóta eltelt húsz évben többször is fölmerült, hogy a szobor kerüljön le a múzeum faláról, és méretéhez, művészi minőségéhez méltóbb módon, az eredetihez hasonló posztamensen, talpazaton kellene elhelyezni valahol. A Pannontenger Múzeum építésekor, a népkerti Országzászló rekonstrukciója kapcsán, és most legutóbb a Népkert fejlesztési koncepciójának civil vitája alkalmával újra és újra felbukkant ez a szándék. Talán a 200. évforduló méltó alkalom lett volna egy áthelyezésre, újraavatásra. Reméljük, hogy ami késik, nem múlik, és újra megtalálja

megfelelő rangját és helyét Miskolcon a tábornok első közterületi szobra.

E rövid történeti kitekintés után, szeretnék köszönetet mondani a konferencia valamennyi szervezőjének, elsősorban munkatársaimnak, hogy a mai napot előkészítették számunkra, és előadásaikkal felkészültek, kutatásaikkal gazdagították tudásunkat. Köszönöm valamennyi meghívott vendégünknek, előadónknak a közreműködést, a közönségnek pedig tartalmas, lelki-szellemi gazdagodással szolgáló, eredményes tanácskozást kívánok!

Görgei Artúr első köztéri szobrának felállítása. A képen az alkotóművész és a Görgey család tagjai láthatók. Miskolc, 1934 (HOM FN 47797)

¹ A Görgei-szobor történetéhez lásd GODA Gertrúd: Lehet-e kialakult Görgey-ikonográfiánk? Gondolatok Sidló

Ferenc: Görgey Artúr (Görgey Arthur) miskolci szobra kapcsán. *A Herman Ottó Múzeum Évkönyve XXXIX.* (2000) 311–321.